

Gåsabladet Nr 10 2019 -Årgång 25
Vara uppmärksam på dansgolvet. Ingen vill bli trampad på fötterna, få armbågar inkörda i nacken och rygg eller få en örfil av en arm som far förbi. Grundregeln är att det är förerens ansvar att se till att krocker inte inträffar.

Lunds dansklubb Gåsastegets klubbtidning Gåsabladet kommer ut flera gånger per år

Tankar om dans

Lite tankar om erfarenheter från norra Sverige. Texten är hämtad från tidskriften Kulturmiljö vid Norrbottens museum, Aktuellt om Norrbottens förhistoria, historia och nutid och den var publicerad 2015.

Gnuss får lambada att framstå som "Bolibompa"

I veckans tema ska jag anknyta till ett besök hos min etnologkollega Asta Burvall på Skellefteå museum i början av januari. Förutom ett givande utbyte av erfarenheter från det etnologiska arbetet och tips kring såväl intervjuer som transkriberingar började vi tala om socialdans. För några år sedan visade Skellefteå museum en utställning som hette "Får jag lov" och den handlade om socialdansen i bygden från början av 1900-talet fram till idag.

Hur kom vi då in på ämnet dans. Jo det är nämligen så att en av mina många kulturella identiteter är socialdansare. Mitt möte med dansen skedde 2008 när jag som nyseparerad insåg att de flesta av mina vänner i Skellefteå delade jag med mitt ex. Det var helt enkelt dags att hitta nya vänner. Jag hade en kompis som vid det här laget var "nyfrälst" dansare och på våra tjejmiddagar fick hon en och annan gliring om sitt nya intresse. Vi hann avhandla alla fördomar man kan ha kring "mogendans": musik i stil med Vikingarna, Lasse-Stefans och dylika band, banden måste ha med minst ett z:eta i sitt namn, hög medelålder på karlarna som är svettiga, mer eller mindre berusade och för händerna dit man inte alls vill att de ska föra dem. Ja ni förstår själva hur diskussionen gick och hon fick ihärdigt försvara dansen och hon försökte förklara hur det faktiskt var ute på de danser hon åkte på. Trots mina egna fördomar blev jag nyfiken och anmälde mig till en kurs i bugg.

Det var åtta plågsamma tillfällen av förnedring, men jag hade betalt kursavgiften och ansåg att det fanns de som var ännu sämre än mig på kursen så jag uthärdade. Jag var ingen stjärna på kursen. Befann mig för det mesta i baktakt, hade "spagettiarmar", tog för långa steg, fick inte till snurrarna och turerna. Och om jag mot förmodan kände att "tja, nu har jag ju lite flyt" så kom ju genast någon av de "hjälpsamma" ledarna och påpekade någon av mina brister. Så var det kanske inte i verkligheten men så kändes det på många av kurstillfällena.

Snart var det då dags för min första socialdans ute bland riktiga dansare. Min premiärkväll var på Rotan i Skelleftehamn efter att buggkursen var avklarad. Den kvällen var inte heller någon höjdare. Nykomling som jag såg jag troligen mest ut som en förvirrad Bambi ute på hal is och det var inte de duktiga dansarna som bjöd upp mig den kvällen. Min danskarriär skulle kanske ha slutat där om jag inte hade träffat Malin som blev min dansmentor och bästa vän. Det dröjde inte länge innan jag var fast i dansträsket med betoning på foxträsket och det mesta i mitt liv kretsade kring dans. Dansen är fortfarande en stor del av mitt liv men som småbarnsförälder blir det mera sporadiskt man hinner vara ute och dansa. Nu ska inte det här blogginlägget bara handla om mig utan jag tänkte lyfta fram några fenomen och företeelser som finns inom socialdansen här uppe i norra Sverige.

Som etnolog var det förstas omdvikligt att inte börjar analysera och studera den nya kulturen jag insåg att jag hade blivit en del av. Extra nyfiken blev jag när jag märkte att mina redogörelser för helgens dansäventyr fick mina dåvarande kollegor att höja på ögonbrynen och glömma hockyesnacket för en stund. (Jobbade i Skellefteå den här tiden). Det som var en självklarhet för mig och mina dansvänner var inte alltid helt förståeligt eller accepterat bland "vanligt" folk. Jag insåg att det fanns koder bland dansare som utomstående inte alltid tolkade rätt.

Företeelser på dansgolven i Norrland (och delvis i resten av Sverige)

Det första de reagerade på var detta med gnussning och den moderna foxen. Det är ingen underdrift att det stundtals kan se ut som dirty dancing på dansgolvet och det finns till och med foxkurser som marknadsförs som dirty dancing-inspirerade kurser. Har dock fortfarande aldrig sett det kultförklarade "lyftet" ute på dans. Foxen är en intim dans och gnussning tillför en närhet du inte får i den traditionella kindningen. Men självklart finns det gränser för vad man gör och inte gör i dansen och vanligen har man olika gränser med olika danspartners. Ju mer du har dansat med en person desto mera kan du busa och hitta på nya saker. Dansen handlar om tillit och det är den som gör att man kan utveckla dansen tillsammans. Det är lite roligt att gnussningen ursprungligen är ett Norrlandsfenomen som idag har spridit sig till hela Sverige. Det brukar sägas att den uppstod i Sundsvallstrakten på 1990-talet och först spred sig norrut innan den blev populär söderut. Det brukar också sägas att i Norrland har dansarna varit duktigare på att foxa och i södra Sverige har de varit duktigare på att bugga, men idag har de

gränserna delvis suddats ut. Jonas Berglind och Sophie Nyblom på en danskväll på Gröna villan i Umeå i december 2008. En kväll som ordnades av dansentusiaster i Umeå. Fotograf Håkan Östberg.

Det finns också olika regionala skillnader ute på socialdans. Ett är vad som räknas som "en dans". Söderut, gränsen burkar man säga går vid gävletrakten, räknas det som en dans när man har dansat fyra låtar dvs två snabba (bugg) och två långsamma (fox). Här uppe dansar vi oftast bara två låtar dvs två snabba eller en långsamma. Sedan kanske man frågar "ska vi ta en snabb/långsam också" om det var någon bra man har dansat med som man gärna behåller en dans till. Det innebär att här uppe hinner vi dansa med flera under en kväll medan man söderut får dansa med färre.

Ett annat Norrlandsfenomen är detta med damerans/herrarnas dans som finns från Örnsköldsvik och norrut. Det innebär att det är damerna eller herrarna som har företräde till att bjuda upp. I danslokalen finns två skyltar som tänds och släcks beroende på vems dans det är och banden ska meddela vems dans det är t.ex. "nu är det damernas tredje". Söderut har det länge varit demokratiska danser dvs att man inte gör någon skillnad på vem som får bjuda upp. Följs då detta här uppe? Nja, det är nog en generationsfråga. De äldre dansarna kanske följer det men många av oss yngre struntar i vems tur det är att bjuda upp även om skyltarna fortfarande tänds och släcks under kvällen. Detta fenomen berättar också Asta om. På 1950-talet var det så att det var främst herrarna som fick bjuda upp och endast en eller två danser i slutet på kväll var damernas, under 60-70 utökades damernas utrymme och de fick småningom lika många danser. Skyltarna fanns i danslokalerna redan på 1950-talet.

Tjejfox och killfox, en annan företeelse som har uppstått de senaste åren. Det är inte längre bara är killarna som för på dansgolvet utan det finns också många tjejer som gärna dansar som förare i fox. Ibland ser man även två killar som dansar en intim fox tillsammans men det är mer ovanligt än att se två tjejer dansa tillsammans. För oss tjejer är det praktiskt eftersom det oftast är tjejöverskott på danserna och istället för att stå på kö och vänta på att hinna få tag i någon kille kan vi ju faktiskt dansa med varandra. På så sätt kan man också säga att dansen utmanar de genusnormer som finns i samhället och det är en arena där det finns utrymme för mångfald.

Tjejfox på Rotanmaran 2013. Fotograf Sander Taats.

Dansen – en livsstil

Dansen är mer än en hobby och blir lätt en livsstil och den ger också många nyttiga fysiska effekter. Det är en motionsform som övar upp kondition, rörlighet, balans och kroppskontroll. Precis som vid annan träning utsöndras kroppens eget morfin det vill säga endorfiner och det är kanske det som gör oss mer eller mindre beroende av den. För ju mer man dansar desto mer vill man dansa, desto mera är man beredd att göra för att få dansa. Här i norr är det inte ovanligt att åka mellan 15-30 mil enkel väg för att få dansa en kväll. Ett annat må-bra-hormon som utsöndras är oxytocin som uppstår vid beröring och värme, två saker det finns gott om av i dansen. Då jag var singel var det ett perfekt tillfälle att få krambehovet tillgodosett och dessutom få kickarna av endorfiner efter de riktigt bra danserna. Och det är kanske det som gör att dansen fortfarande lockar även om jag har min egen dansare hemma och inte behöver åka på dans för att få kramar.

Sophie Nyblom och Joel Lindström på Rotan i Skelleftehamn. Fotograf Peter Holmberg.

Den sociala aspekten bidrar också till att det blir en livsstil. Det uppstår en sammanhållning bland människor som har ett starkt intresse för samma sak. Den gemensamma nämnaren är kärleken till dansen och kanske även beroendet av den. Även om dansare inte är en subkultur lika uttalat som raggare, punkare och andra mera uttrycksfulla normkritiska grupper så kan man ändå se dansare som en kulturell subkultur med egna koder och delvis normbrytande beteenden. Förstås finns det också inom gruppen socialdansare flera undergrupper. Det brukar talas om en elitism, dvs duktiga dansare som bara dansar med andra duktiga dansare som de känner och som nobbar alla nya. På så sätt växer det upp olika former av vi- och de-gäng inom danskulturen. Ibland brukar tävlingsdansare anses vara en sån grupp eftersom vissa av dem tenderar att dansa mest med andra tävlingsdansare men det finns också andra "dansgäng" som främst dansar med de som anses vara rätt enligt gängets kriterier. De här tendenserna finns men generellt skulle jag ändå säga att dansen är en öppen och inbjudande kultur men det kan ta ett tag att "dansa in sig" dig på nya ställen. Åker jag till t.ex. Umeå dit jag inte har varit på många år kan jag inte utgå från att jag kommer att bli uppjuden hela kvällen (det brukar ofta vara ett stort tjejöverskott där). Men är jag envis och ser till att aktivt bjuda upp själv, åka dit flera gånger så börjar folk att känna igen mig och då kommer också uppjudningarna.

Att vara aktiv socialdansare är en livsstil, en underbar och stimulerande livsstil där man möter roliga och spännande människor. För några år sedan var jag fast med båda fötterna djupt ner i dansträsket. Då var vardagarna transportsträckor till helgens dans, redan på måndag skulle det organiseras vem som skulle åka med vem, klädinköpen handlade om dansbara kläder som höll för svett och inte visade mer än man ville visa, de flesta jag umgicks med var dansare och det mesta (enda) vi pratade om var dans ur olika aspekter: nya låtar, nya favoriter, kommande dansmaror, dansrörelser, dansveckan på Öland.

Blev du nyfiken på det här med modern socialdans vill jag tipsa om följande filmklipp, A Englishman and a Swedish danceband (Elio Pace)

<https://www.youtube.com/watch?v=URv3MY9z-4c>

Det är en engelsman som gästspelar med Shake (ett band som har upphört) och han reflekterar över den svenska danskulturen.

Och så här <https://www.youtube.com/watch?v=OlwCX45UaMA> kan det se ut en helt vanlig kväll på Öviksmaran, ett klipp där en och annan västerbottning och norrbottning skymtar förbi kameran och även veckans skribent.

/Sophie som fortfarande har lite post-dansmara-syndrom efter förra helgens vintermara i Övik Notering: Rubriken är lånad från ett tryck på en dansares t-shirt

Olika kategorier av danser

Danskväll = 4 timmars dans med 30 min paus, ett band spelar.

Non-stop dans = 5-8 timmars dans, inga paus, två band som turas om att spela.

Dansweekend= två dagar i rad med 4 timmars danskvällar.

Dansveckorna= 7 dagar i sträck med non-stop dans på ett eller flera dansgolv t.ex Malung och Öland.

Dansmara= minst två dagar i rad och non-stop danser t.ex. Öviksmaran och Gävelmaran.

Redaktören: Har du också något att berätta, Vill du också presentera dig eller bara delge oss dina tankar om dans - kontakta mig på golvet eller via

redaktor@gasasteget.se

Uppgifter kan vara typ nedan (kan vara annat också, låt inte detta begränsa dig), glöm inte bifoga foto:

Namn, Arbete/sysselsättning,

- Hur länge har du dansat i Gåsasteget och vilket kurs steg i Bugg har du gått?

- Dansar du mer än bugg och Dansar helst.

- Varför dans och vad ger det dig?

- Annat jag vill diskutera/synpunkter/informera/tankar, etc

Tillsammans bygger vi vår förening, vi är många som gör lite var! "vi alla hjälps åt"